

Дідух Сергій Мирославович,
доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри економіки
промисловості, Одеський національний
технологічний університет

Федорова Тетяна Сергіївна,
аспірантка кафедри економіки
промисловості, Одеський національний
технологічний університет

Didukh Serhii,
Doctor of Economics, Associate Professor,
Odessa National Technological University,
<https://orcid.org/0000-0003-1534-0975>

Fedorova Tetiana,
Graduate student, Odessa
National Technological University,
<https://orcid.org/0000-0002-0868-4510>

**ОБҐРУНТУВАННЯ БЮДЖЕТНИХ РІШЕНЬ ЩОДО ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ В
СУЧАСНИХ УМОВАХ**
**JUSTIFICATION OF BUDGET DECISIONS REGARDING OPTIMIZATION OF THE CAPITAL
STRUCTURE IN THE CURRENT CONDITIONS**

Дідух С. М., Федорова Т. С. Обґрунтування
бюджетних рішень щодо оптимізації
структури капіталу в сучасних умовах.
*Український журнал прикладної економіки та
техніки*. 2022. Том 7. № 4. С. 256 – 261.

Didukh S., Fedorova T. Justification of budget
decisions regarding optimization of the capital
structure in the current conditions. *Ukrainian
Journal of Applied Economics and Technology*.
2022. Volume 7. № 4, pp. 256 – 261.

Метою статті є дослідження актуальних тенденцій та підходів до обґрунтування бюджетних рішень щодо оптимізації структури капіталу в умовах ризику та докорінної зміни кон'юнктури фінансового ринку, спричиненої початком повномасштабної війни в Україні. У роботі використані такі методи дослідження: оглядово-аналітичний, абстрактно-логічного узагальнення, графічний метод, системного аналізу та синтезу. У роботі визначено актуальні проблеми прийняття рішень щодо бюджетування та оцінки капіталу в умовах війни, узагальнено наукові підходи до трактування категорії «вартість капіталу» та сфери використання показника вартості капіталу підприємства, представлено декомпозицію цілей формування оптимальної структури капіталу, систематизовано інституціональні передумови трансформації моделей максимізації ефективності формування і використання капіталу, визначено роль обґрунтування бюджетних рішень для формування оптимальної структури капіталу підприємства. Також у статті визначено наукові підходи до прийняття обґрунтованих бюджетних рішень щодо структури капіталу підприємства в умовах війни. Перспективи подальших досліджень полягають в обґрунтуванні соціально-економічних напрямів оптимізації структури капіталу підприємств у контексті повоєнного відновлення, удосконаленні інструментарію обґрунтування бюджетних рішень, а також розробці моделі синергетичної моделі оптимізації структури капіталу з метою максимізації вартості підприємств.

Ключові слова: структура капіталу, обґрунтування бюджетних рішень, власний капітал, позиковий капітал, фінансова стійкість, оцінка ризиків, обґрунтування рішень в умовах війни.

The article aims to study current trends and approaches to justifying budget decisions regarding optimizing the capital structure in risk conditions and fundamental changes in the financial market situation caused by the start of a full-scale war in Ukraine. In modern states, management faces many complex problems when budgeting and optimizing capital structure. The unstable economic environment, heterogeneity and incompleteness of information, risks, and incompatibility of goals require careful analysis, flexibility, and the ability to make informed decisions from managers, ensuring the effective use of the organization's financial resources. The following research methods are used: survey-analytical, abstract-logical generalization, graphic method, system analysis, and synthesis. The work defines the actual decision-making problems regarding budgeting and capital assessment in war conditions, summarizes scientific approaches to the interpretation of the category "cost of capital," and the scope of using the indicator of the cost of capital at the enterprise. This article presents the decomposition of the goals of forming an optimal capital structure, systematizes the institutional prerequisites for the transformation of models of maximizing the effectiveness of the formation and the use of capital; the role of justifying budget decisions for the construction of the optimal capital structure of the enterprise is determined. The article also defines scientific approaches to making reasonable budget decisions regarding the enterprise's capital structure in wartime conditions. Prospects for further research are: the substantiation of socio-economic directions for optimizing the capital structure of enterprises in the context of post-war recovery; we are improving the toolkit for justifying budget decisions; We are developing a synergistic model for optimizing the capital structure to maximize enterprises' value.

Keywords: capital structure, justification of budget decisions, equity capital, positional capital, financial stability, risk assessment, justification of decisions in conditions of war.

Вступ

Функціонування підприємств України відбувається в умовах невизначеності та високого ризику, що безпосередньо впливає на усі аспекти діяльності компаній, і це необхідно врахо-

вувати при прийнятті управлінських рішень щодо створення та нарощування вартості підприємства, у тому числі відносно формування джерел фінансування та структури капіталу. Однак існуючі підходи щодо формування оптимальної структури капіталу не повною мірою враховують наявність високих ризиків та їх безпосередній вплив. Тому застосування традиційних підходів до бюджетування та управління структурою капіталу в умовах невизначеності може призвести до негативних результатів, істотно знизити ефективність політики оптимізації вартості капіталу та здатність підприємств відповідати за своїми фінансовими зобов'язаннями. При цьому в умовах динамічної зміни кон'юнктури, високого ризику, спричиненого початком повномасштабної війни в Україні, особливе значення має наявність необхідних навичок та компетентностей менеджменту, необхідних для обґрунтування господарських рішень щодо бюджетування та формування оптимальної структури капіталу.

Дослідження категоріального апарату, структури капіталу підприємства та показників оптимальності проводили такі науковці, як: О. Біла [1], І.А. Бланк [2], Є.В. Брігхем [3], І. Викиданець [4], М.І. Крупка [5], І.Л. Латишева [6], Д. Пономарьов [7], Р. Слав'юк [8], О. Терещенко [9] та ін. Проблематика й особливості організації процесу прийняття господарських рішень щодо бюджетування на підприємствах України досліджені у роботах І.А. Бланка [10, 11], А.Є. Данкевич [12], Ю.О. Єрешко [13], О.Є. Кузьміна [14], М.В. Міньковської [15], Л.В. Нападівської [16], Т.О. Пожуєвої [17], В.П. Савчука [18] та інших.

Проте на даний час у науковій літературі відсутні дослідження особливостей обґрунтування бюджетних рішень щодо оцінки та оптимізації структури капіталу в сучасних умовах війни та високого ризику.

Формулювання цілей статті

Метою даної роботи є дослідження сучасних тенденцій та підходів до обґрунтування бюджетних рішень щодо оптимізації структури капіталу в умовах ризику та докорінної зміни кон'юнктури фінансового ринку, спричиненої початком повномасштабної війни в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження

Прийняття рішень щодо бюджетування та оцінки капіталу є важливими етапами управління фінансовими ресурсами організацій. У сучасних умовах зростає складність цих процесів через низку актуальних проблем, які впливають на їх ефективність і точність результатів.

Перша проблема пов'язана з нестабільністю економічного середовища, оскільки сучасні ринки швидко змінюються, що ускладнює передбачення майбутніх доходів і витрат. Нестабільність економічного середовища, виклики воєнного часу вимагають від управлінців здійснювати більш гнучке бюджетування та оцінку капіталу, враховуючи можливі зміни у виробничих умовах і ринкові фактори.

Інша проблема полягає в неоднорідності і неповноті інформації, оскільки при прийнятті рішень щодо бюджетування та оцінки капіталу управлінці повинні мати точну і достовірну інформацію про фінансові показники, вартість активів, ризики та інші фактори. Проте, збір та аналіз інформації може бути часом затягнутим і вимагати додаткових ресурсів. Крім того, можуть виникати проблеми з якістю інформації, особливо у випадку недостовірних даних, що ускладнює процеси прийняття рішень.

Також слід враховувати, що в умовах нестабільного зовнішнього середовища управлінці повинні коректно оцінювати та враховувати різноманітні ризики, такі як фінансові, ринкові, технологічні, а в нинішній ситуації – ще й ризики військового часу. Проте, передбачення та квантифікація ризиків можуть бути складними завданнями за обмеженості інформаційних ресурсів. Недооцінка або надмірна оцінка ризиків можуть призвести до неправильних рішень та негативних наслідків для організації.

Слід окремо виділити проблему досить частої несумісності між короткостроковими та довгостроковими цілями при управлінні структурою капіталу та побудові стратегії бюджетування. Управління бюджетом та оцінка капіталу повинні бути орієнтовані на досягнення стратегічних цілей організації, проте короткострокові обмеження та тиск щодо досягнення поточних цілей та конкретних фінансових результатів призводять до компромісів і прийняття неповноцінних рішень, які не завжди сприяють досягненню довгострокових цілей.

Управління структурою капіталу підприємства посідає важливе місце в системі управління підприємством і відповідає за пошук і вибір необхідних видів та обсягів фінансових ресурсів з метою забезпечення розвитку і розширення виробництва, реалізації поставлених стратегічних цілей, зростання ліквідності, фінансової стійкості і прибутковості підприємства на

основі залучення оптимальних джерел фінансування діяльності та раціональних напрямів їх використання. У таблиці 1 розглянуто погляд різних авторів на поняття категорії «вартість капіталу».

Таблиця 1. Узагальнення наукових підходів до тлумачення поняття «вартість капіталу»

Автор	Тлумачення поняття «вартість капіталу»
І. О. Бланк [10, 11], В. Савицька [19] та І. П. Мойсеєнко [20]	Ціна, що сплачує підприємство за користування фінансовими ресурсами, які були залучені з різних джерел.
Т. В. Момот [21]	Дохід, який зобов'язані принести інвестиції відповідно до очікувань інвестора.
А. О. Черкасова [22]	Виражена у відсотках величина, що визначається співвідношенням коштів, фактично сплачених підприємством за використання капіталу його власникам, до загального обсягу залучених ресурсів з даного джерела формування капіталу
В. П. Савчук [23]	Дохід, який повинні принести інвестиції для того, щоб вони були виправдані з точки зору інвестора. Вартість капіталу виражається у вигляді відсоткової ставки від обсягу капіталу, вкладеного в бізнес, яку необхідно сплатити інвестору протягом року за використання його капіталу.

Джерело: узагальнено авторами.

Таким чином, науковці розглядають вартість капіталу підприємства як рівень витрат з обслуговування залученого із різних джерел капіталу чи як норму прибутку на наданий інвесторами або кредиторами капітал. Розрізнення визначень економічної природи вартості капіталу зумовлено різними спрямуваннями застосування показника вартості капіталу у фінансовому управлінні та інвестуванні. Як вказують С.О. Домбровська та І.С. Лапіна, концепція оцінки вартості капіталу підприємства є досить поширеною і має розгалужену сферу використання [24].

При цьому погляди науковців співпадають у тому, що формування капіталу підприємства має відповідати стратегічним цілям підприємства, відбуватися у найбільш ефективний спосіб із збереженням фінансової стійкості підприємства та досягненням максимального економічного ефекту. Запропонована нами декомпозиція цілей формування оптимальної структури капіталу підприємства представлена на рис. 1.

Таблиця 2. Сфера використання показника вартості капіталу підприємства

Сфера використання	Характеристика
Міра прибутковості операційної діяльності	Вартість капіталу визначає частину прибутку, яку необхідно сплатити за користування капіталом з метою забезпечення випуску і реалізації продукції та послуг.
Критерій реального інвестування	Вартість капіталу представляє дисконтну ставку, відповідно до якої сума чистого грошового потоку зводиться до нинішньої вартості при оцінці ефективності окремих реальних проєктів.
Критерій фінансового інвестування	Показник надає можливість оцінити реальну ринкову вартість або доходність окремих інструментів фінансового інвестування, та дозволяє визначити найефективніші напрями і види даного інвестування на підготовчій стадії формування інвестиційного портфеля. Вартість капіталу є показником міри оцінки прибутковості сформованого інвестиційного портфеля.
Критерій прийняття рішення щодо лізингових операцій	За умови перевищення вартості використання фінансового лізингу вартості капіталу підприємства застосовувати даний напрям формування виробничих основних засобів для підприємства недоцільно.
Показник управління структурою капіталу	Мінімізація диференціалу фінансового левериджу забезпечується у процесі оцінки вартості капіталу, який залучено за рахунок різних позикових коштів, і формування відповідної структури джерел його використання.
Показник рівня ринкової вартості підприємства	Зниження вартості капіталу провокує зростання ринкової вартості підприємства і навпаки. Найсильніше дана залежність має відображення на функціонуванні акціонерних компаній відкритого типу, ціна на акції яких підвищується чи знижується за умови зменшення чи збільшення вартості їх капіталу.
Критерій формування типу політики фінансування активів	Підприємство має змогу формувати агресивний, компромісний і консервативний тип політики фінансування активів, спираючись на реальну вартість капіталу та прогноз її ймовірних трансформацій.

Джерело: [24]

У цьому контексті використання інструментарію бюджетування є засобом оперативного управління структурою капіталу та максимізації ефективності його використання.

Саме бюджетні рішення є важливим елементом фінансового планування підприємства, яке забезпечує здійснення фінансових операцій та контроль над фінансовим станом підприємства. В умовах динамічної зміни кон'юнктури ринків та умов господарювання, що обумовлено війною в Україні, одним з найважливіших етапів підготовки бюджету є обґрунтування його складових, а саме доходів та видатків. Для цього підприємство повинно

більш ретельно проводити аналіз ринку та внутрішніх факторів, що впливають на його діяльність, а також коректно оцінювати наявні ризики.

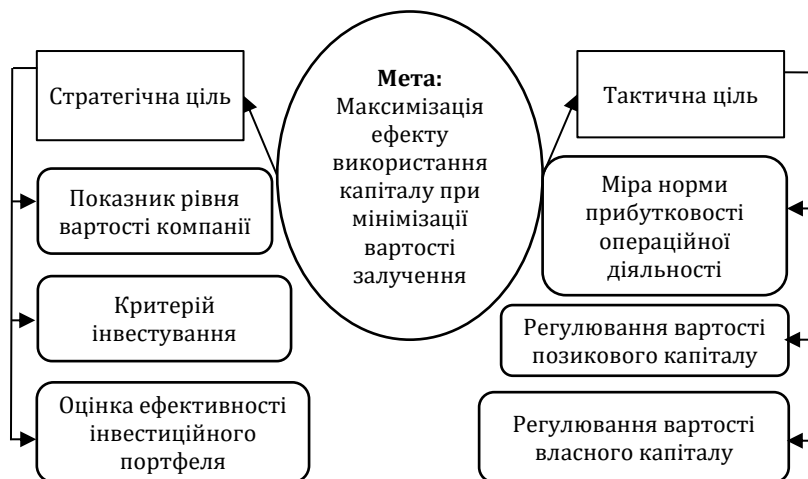

Рис. 1. Декомпозиція цілей формування оптимальної структури капіталу

Джерело: авторська розробка

Обґрунтування доходів у сучасних умовах полягає в оцінці можливостей збільшення обсягів продажу продукції або послуг, встановлення більш високих цін на продукцію, залучення нових клієнтів та збереженні існуючих. При цьому важливо врахувати можливі зміни на ринку, зокрема конкуренцію, зміни споживчих запитів та інші фактори. Обґрунтування видатків передбачає оцінку потреб підприємства у ресурсах для здійснення своєї діяльності, таких як матеріали, трудові ресурси, обладнання, інфраструктура тощо. При цьому необхідно забезпечити ефективне викорис-

тання ресурсів та контроль над витратами. Додатково, при обґрунтуванні бюджетних рішень, підприємство повинно враховувати свої стратегічні цілі та завдання, а також ризики та можливості, пов'язані з їх досягненням. У цілому, обґрунтування бюджетних рішень вимагає комплексного підходу, оцінки ризиків та можливостей, забезпечення ефективного використання ресурсів та контролю за витратами.

Умови війни кардинально вплинули на прийнятті рішень щодо бюджетування та оптимізації структури капіталу. Це стало однією з інституціональних передумов трансформації моделей максимізації ефективності формування і використання капіталу (рис. 2).

Рис. 2. Систематизація інституціональних передумов трансформації моделей максимізації ефективності формування і використання капіталу

Джерело: авторська розробка

Проте, прийняття обґрунтованих бюджетних рішень є важливим для забезпечення успішної роботи підприємства навіть в умовах війни. Для цього можна використати такі підходи:

1. Посилення функціоналу бюджетного прогнозування – у поточних умовах необхідно прогнозувати фінансові результати підприємства на різних рівнях, враховуючи різні сценарії розвитку подій. Це допоможе підприємству планувати свої витрати та інвестиції, відстежувати зміни у фінансовій ситуації та приймати своєчасні рішення, у тому числі щодо оптимізації структури капіталу.

2. Використання інструментарію контролінгу та оперативного аналізу витрат – підприємство повинно провести аналіз витрат та скласти план раціоналізації витрат, щоб зменшити їх розмір та підвищити ефективність використання коштів. При цьому необхідно

враховувати можливі зміни вартості ресурсів, зокрема енергетичних та сировинних матеріалів, у зв'язку зі змінами на ринку в умовах війни.

3. Ретельна оптимізація продажів – зміна асортименту продукції та стратегії продажів, зосередившись на збільшенні продажів в найбільш дохідних та ліквідних сегментах ринку при оптимізації витрат на маркетинг та рекламу, наприклад, шляхом залучення нових партнерів або за допомогою знижок та промоакцій.

4. Ефективне управління ризиками – війна призвела до збільшення ризиків, що пов'язані навіть із виконанням стандартних функцій підприємства, таких як здатність підприємства забезпечувати своєчасну доставку товарів, або зі збільшенням ризиків фінансових втрат внаслідок невиплати платежів або курсових ризиків. Підприємство повинно приділити увагу зменшенню цих ризиків за допомогою диверсифікації поставок, залученню додаткових джерел фінансування.

Одним зі способів оптимізації структури капіталу є зменшення фінансових витрат і підвищення ефективності за рахунок збільшення власного капіталу. Власний капітал є найбільш довгостроковим джерелом фінансування, що не вимагає виплати відсотків і не має терміну повернення, тому його збільшення дозволить зменшити фінансові ризики підприємства.

Іншим способом оптимізації структури капіталу є зменшення заборгованості компанії. Це можливо здійснити шляхом зменшення обсягу позик, переорієнтації на короткострокові позики або заміни високопроцентних позик на менш вигідні.

Слід наголосити на необхідності збільшення ефективності українських підприємств щодо управління ризиками. Для цього необхідно диверсифікувати портфель активів та зменшити залежність від однієї галузі чи одного регіону.

Оптимізація структури капіталу є важливим елементом управління фінансовими ресурсами компанії та може допомогти досягнути позитивного фінансового результату і підвищити конкурентоспроможність на ринку.

Висновки та перспективи подальших розвідок

В умовах війни та спричинених нею динамічних змін умов господарювання, суттєвого підвищення рівня ризиків ключовою умовою збереження підприємствами різних галузей конкурентоспроможності є удосконалення методології обґрунтування бюджетних рішень щодо оптимізації структури капіталу. Більш того, існують інституціональні передумови трансформації моделей управління капіталом. Метацією підприємства при управлінні структурою капіталу виступає максимізація ефективності використання власних та позикових коштів та підвищення вартості підприємства. А інструментарій бюджетування є засобом оперативного управління структурою капіталу та максимізації ефективності його використання.

Список літератури

1. Біла О. Фінансове планування і фінансова стабільність підприємств. *Фінанси України*. 2007. № 4. С. 112–119.
2. Бланк І. Управління формуванням капіталу. Київ. 2008. 512 с.
3. Брігхем Є.В. Основи фінансового менеджменту. пер. з англ. В.Біленького. Київ. Молодь, 1997. 998 с.
4. Викиданець І. Концептуальний підхід до розробки фінансової стратегії формування капіталу підприємства. *Науковий вісник НГУ*. 2013. № 2. С. 110–115.
5. Крупка М.І. Фінансовий менеджмент. Львів. ЛНУ ім. Ів. Франка. 2019. 440 с.
6. Латишева І.Л. Методичний підхід до управління структурою капіталу на основі стратегічних карт. *Ефективна економіка*. 2015. № 4. С. 112–116.
7. Пономарьов Д. Капітал підприємства: сутність та аналіз формування і використання. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 5. С. 53–58.
8. Слав'юк Р. Капітал підприємств і банків: теоретичні основи формування та управління. Київ, 2016. 330 с.
9. Терещенко О. Антикризове фінансове управління на підприємстві: монографія. Київ. КНЕУ, 2004. 268 с.
10. Бланк І.А. Основи фінансового менеджменту. К.: Ника-Центр, 2004. 622 с.
11. Бланк І.А. Управление денежными потоками. К.: Ника-Центр, 2007. 752 с.
12. Данкевич А.Е. Методологічні основи розвитку бюджетування в сільському господарстві. *Економіка АПК*. 2008. № 6. С. 64–69.
13. Єршко Ю.О. Бюджетування-інструмент оптимізації грошових потоків підприємства. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*. 2010. № 7. С. 100–105.
14. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Бюджетування в системі управління організацією: теоретичні та прикладні засади. К.: Кондор, 2007. 234 с.
15. Мінковська М.В., Виноградова Ю.О. Аспекти бюджетування: переваги та недоліки, успіхи та помилки. *Економіка промисловості*. 2008. № 4. С. 161–167 URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/econpr_2008_4_20.
16. Нападовська Л.В. Управлінський облік. Наука і освіта. Дніпропетровськ. 2000. 450 с.

17. Пожуєва Т.О. Бюджетування як напрямок удосконалення системи управління діяльністю підприємств. *Вісник економічної науки України*. 2017. №1. С. 73-77.
18. Савчук В. Стратегическое бюджетирование. *Финансовая консультация*. 2004. № 21. С. 15-19.
19. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посібник. Київ. Знання. 2004. 654 с.
20. Мойсеєнко І.П. Інвестування: навч. посібник. Київ. Знання. 2006. 490 с.
21. Момот Т.В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Київ. Центр учбової літератури. 2011. 712 с.
22. Черкасова А. О. Застосування сучасних методичних підходів до оцінки вартості капіталу акціонерного товариства. *Ефективна економіка*. 2012. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1234>
23. Савчук В.П. Практическая энциклопедия. Финансовый менеджмент. Київ. Companion Group. 2008., 880 с.
24. Домбровська С.О., Лапіна І.С. Структура капіталу підприємства: сучасні проблеми та парадигма розвитку: монографія. Харків: Діса плюс, 2020. 256 с.

References

1. Bila, O. (2007). «Financial planning and financial stability of enterprises». *Finansy Ukrainy*. № 4, pp.112–119.
2. Blank, I. (2008). *Upravlinnia formuvanniam kapitalu*. [Management of capital formation]. Kyiv. Ukraine.
3. Brihkhem, Ye.V. (1997). *Osnovy finansovoho menedzhmentu*. [Basics of financial management]. Translated by and in Bilen'koho, V. (ed.). Molod'. Kyiv. Ukraine.
4. Vykydanets', I. (2013). «A conceptual approach to the development of a financial strategy for the formation of enterprise capital». *Naukovyj visnyk NHU*. № 2, pp.110–115.
5. Krupka, M.I. (2019). *Finansovyy menedzhment*. [Financial management]. LNU im. Iv. Franka. L'viv. Ukraine.
6. Latysheva, I.L. (2015). *Metodychnyj pidkhdid do upravlinnia strukturoiu kapitalu na osnovi stratehichnykh kart*. [Methodical approach to capital structure management based on strategic maps]. *Efektyvna ekonomika*. [Effective economy]. (electronic journal). № 4. pp.112-116.
7. Ponomar'ov, D. (2016). «Enterprise capital: essence and analysis of formation and use». *Investytsii: praktyka ta dosvid*. № 5, pp. 53–58.
8. Slav'iuk, R. (2016). *Kapital pidpriemstv i bankiv: teoretychni osnovy formuvannia ta upravlinnia*. [Capital of enterprises and banks: theoretical foundations of formation and management]. Kyiv. Ukraine.
9. Tereschenko, O. (2004). *Antykryzove finansove upravlinnia na pidpriemstvi*. [Anti-crisis financial management at the enterprise]. KNEU. Kyiv. Ukraine.
10. Blank, Y.A. (2004). *Osnovy finansovoho menedzhmenta*. [Fundamentals of financial management]. Nyka-Tsentr. Kyiv. Ukraine.
11. Blank, Y.A. (2007). *Upravlenye denezhnymy potokamy*. [Cash flow management]. Nyka-Tsentr. Kyiv. Ukraine.
12. Dankevych, A.Ye. (2008). «Methodological foundations of the development of budgeting in agriculture». *Ekonomika APK*. № 6, pp.64-69.
13. Yereshko, Yu.O. (2010). «Budgeting is a tool for optimizing the company's cash flows». *Ekonomichnyj visnyk NTUU «KPI»*. № 7, pp.100-105.
14. Kuz'min, O.Ye., Mel'nyk, O.H. (2007). *Biudzhetuвання v systemi upravlinnia orhanizatsiiei: teoretychni ta prykladni zasady*. [Budgeting in the organization management system: theoretical and applied principles]. Kondor. Kyiv. Ukraine.
15. Min'kovs'ka, M.V., Vynohradova, Yu.O. (2008). «Aspects of budgeting: advantages and disadvantages, successes and mistakes». *Ekonomika promyslovosti*. № 4, pp.161–167. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econpr_2008_4_20.
16. Napadovs'ka, L.V. (2000). *Upravlins'kyj oblik*. [Managerial Accounting]. Nauka i osvita. Dnipropetrovs'k. Ukraine.
17. Pozhuieva, T.O. (2017). «Budgeting as a direction of improving the management system of enterprises». *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*. №1, pp.73-77.
18. Savchuk, V. (2004). «Strategic budgeting». *Fynansovaia konsul'tatsiya*. № 21, pp.15-19.
19. Savyts'ka, H.V. (2004). *Ekonomichnyj analiz diial'nosti pidpriemstva*. [Economic analysis of enterprise activity]. Znannia. Kyiv. Ukraine.
20. Mojseienko, I.P. (2006). *Investuvannia*. [Investment]. Znannia. Kyiv. Ukraine.
21. Momot, T.V. (2011). *Finansovyy menedzhment*. [Financial management]. Tsentr uchbovoi literatury. Kyiv. Ukraine.
22. Cherkasova A. O. (2012). *Zastosuvannia suchasnykh metodychnykh pidkhdidiv do otsinky vartosti kapitalu aktsionerного tovarystva*. [The application of modern methodical approaches to the assessment of the capital value of a joint-stock company]. *Efektyvna ekonomika*. [Effective economy]. (electronic journal). № 4. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1234>
23. Savchuk, V.P. (2008). *Praktycheskaia entsyklopedyia. Fynansovyy menedzhment*. [Practical encyclopedia. Financial management]. Companion Group. Kyiv. Ukraine.
24. Dombrov'ska, S.O., Lapina, I.S. (2020). *Struktura kapitalu pidpriemstva: suchasni problemy ta paradyhma rozvytku*. [Enterprise capital structure: modern problems and development paradigm]. Disa plus. Kharkiv. Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 2.12.2022 р.